

Bisma Jukka Keskitalo sáhkavuorru poava Franciscusii priváhtavuostáváldimis Vatikánas 17.1.2022

Bassi Áhčči. Giittán olles suomiláš ekumenaláš sáttagotti bealis vejolašvuođas deaivat Din, riikamet bassiolbmo Bassi Henrika muitobeaiivvi oktavuodas.

Dán jagi sáttagoddámet earenoamáš iešvuohtan lea sápmelaš álgoálbmoga ovddastus. Sápmelaččat leat Eurohpa uniovnna guovllus áidna álgoálbmot. Sápmelaččaid ruovttuguovlu lea iežan bismagotti, girkomet davimus bismagotti, guovllus.

Dat mo váldokultuvra lea historjjá áigge sápmelaččaiguin álgoálbmogin meannudan, ii leat čáppa lohkaš. Viggamuš suddadit sámi álbmoga oassin váldoálbmoga ja giela leat guođđán háviid ja traumaid, mat váikkuhit sohka buolvaid badjel. Historjjá áigge suddadanviggamušaide leat šaddan sivalažžan maid kristtalaš girkut.

Dán fáttá jurddašettiin lea fuomášan veara, ahte lehket Amazonasa guovllu synoda maŋŋá almmuhuvvon apostovllalaš rávvehusreivves Querida Amazonias (Querida Amazonia: Post-synodal apostolic exhortation, 2020) mitalan Dis leat njealje niegu Amazonasa álgoálbmogiid oasis: Vuosttažin niehku das ahte guovllus rahčet álgoálbmogiid vuoigatvuođaid beales, vai sin jietna bohtá gullosii. Nubbin niegu das, ahte álgoálbmogiid kultuvrralaš riggodaga sáhtašii suodjalit. Goalmmádin niegu das, ahte Amazonasa guovllu luonddu cealkemeahtun riggodagaid sáhtašii sealluhit ja njealjádin niegu das, ahte kristtalaš servošat nákkešedje addit girkui ođđalágan ámadaju, mas oidnojit Amazonasa iešvuođat.

Sámeguovllu bisman dáhkidan Didjiide, bassi áhčči, ahte dát niegut leat maid mu niegut sámi álgoálbmogii. Danin munnje lea hui dehálaš, ahte riikkasteamet lea biddjojuvvon johtui sámiid duohtavuođa- ja soabadanproseassa, man dárkkuhussan lea duođalaččat gullat álgoálbmogiid mitalusaid ja ohcat mannanáiggi bávččas áššiid birra duohtavuođa- ja soabadeami. Eahpitkeahttá girkus bohtá leat iežas oassi dán proseassas.

Muhtumin lea gullon, ahte nuppi beales dahje mannanáiggi áššiiguin ii sáhte ádnut ándagassii. Ieš oainnán ahte dákkár oainnu duogážin lea postmodearna jurdda ovtta olbmo radikála iešmearrideami birra, ja go dat ovddiduvvo doarvái guhkás, dat sáhtta doalvut individualismma ravddamus rádjái ja atomistalaš dási áddejupmái olbmo birra. Jurddašuvvo, ahte ii sáhte leat ovddasvástáduš, jos ieš ii leat sáhtán váikkuhit. In leat seamma oaivilis dákkár jurddašemiin.

Dalle go stáhta, girku dahje juoga eará orgána mearrida dihtomielalaš proseassa bokte ádnut ándagassii, lea gažaldagas friijan dahkki muddu muittuid buorideamis (healing of memories) ja soabadeami huksenproseassas. Ándagassii átnun gal geatnegahtta sihke servoša ráhkkaneami ja čatnašumi joatkkaprosessii. Ii sáhte iige oba gánnet ádnut ándagassii ovdal go leat ovttas mannan rehálaččat čađa bávččas áššiid ja huksen oktasaš ipmárdusa das, mii lea dáhpáhuvvan.

Jearaldagamat kristtalažžan ja girkun leage, makkár min doaladupmi lea bávččas háviide, mat leat šaddan girku doaimma bohtosiin ovddit sohka buolvaid áigge? Dehálaš lea rabasvuohta dialogii ja náka guldalit. Dehálaš lea vuollegašvuohta ja gáhtan. Buot dát sáhtta doalvut, jos lpmil addá dasa árpmus ja vuoimmis, maid servodatlaš ándagassii átnumii.

Nuba smiehtan, ahte Suomas álgán proseassa čuovvumuššan bohtit vel maid dan boddui, goas olles Suoma evangelalaš-luteralaš girku, ja maid eará girkuid, lea vuođđu átnut sápmelaččain ándagassii.

Evangeliuma illusága buktima buot olbmuid olámuddui ii lunddolaččat dárbbas átnut ándagassii. Gáhtan ja vejolaš ándagassii átnun gusket mannanáiggi boasttuláhttema ja struktuvrralaš suttuide, mat váikkuhit ain olbmuid eallimis.

Lean diđovaš, ahte Didjiide leat doarjalan ovdamearkan Kanada álgoálbmogiid ovddasteaddjit seamma sullasaš, muhto vel vearrát historjjálaš boasttuláhttemiid dihte, maidda maid girku ovddasteaddjit leat oasálaččat. Mii leat dáid jearaldagaid ovddas kristtalažžan ja girkun ovttas Ipmila ámadaju ovddas.

Bassi Áhčči, lean háliidan buktit ovdan dáid oktasaš bávččas gažaldagaid. Seammás illudan sakka daid positiiva lávkkid birra, maid iežan girku ja sámi álgoálbmoga gaskkas lea dáhpáhuvan. Illudan ovdamearkka dihte fiinna sámi álbmogii gullevaš báhpáriid birra ja ealli sámezielat ipmilbálvaluseallima birra min girkus.

Háliidan geiget Didjiide muitun dán deaivvadeamis ávvuprentosa ođđa davvisámezielat biibbaljorgalusas.

Lehkos dat mearkan das, ahte oktasaš niehkomet; niehku das, ahte girku oččoši ain eanet álgoálbmogiid ámadajuid, Amazonasa ja sápmelaččaid, lea šaddamin duohtan.

Herrá lehkos Dinguin.